

УДК 371
ББК 88.8

Актуальні проблеми сучасної соціології і соціальної роботи та професійної підготовки фахівців: антидискримінаційна теорія і практика: Матеріали доповідей та повідомлень Міжнародної науково-практичної конференції / За ред. І.В. Козубовської, Ф.Ф. Шандора. – Ужгород: РІК-У, 2018. – 124 с.

У випуску вміщено матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, проведеної кафедрою соціології та соціальної роботи ДВНЗ «Ужгородський національний університет» в м.Ужгород 14 вересня 2018 року.

Видано за підтримки ГО «Справа Кольпінга в Україні» та міжнародного проекту «TOUCH».

ISBN 978-617-7692-05-7

*Рекомендовано до друку рішенням
Вченої ради факультету суспільних наук
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»
протокол № 2 від 27 вересня 2018 року*

© Ужгородський національний університет, 2018

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
КАФЕДРА СОЦІОЛОГІЇ ТА СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ**

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОЇ
СОЦІОЛОГІЇ І СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ ТА
ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ:
АНТИДИСКРИМІНАЦІЙНА ТЕОРІЯ І
ПРАКТИКА**

**МАТЕРІАЛИ
ДОПОВІДЕЙ ТА ПОВІДОМЛЕНЬ МІЖНАРОДНОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
*(м. Ужгород, 14 вересня 2018 року)***

Ужгород – 2018

ЗМІСТ

Атрощенко Тетяна, Коврей Дора. ДО ПРОБЛЕМИ ДИСКРИМІНАЦІЇ В ОСВІТІ ЗА НАЦІОНАЛЬНОЮ ОЗНАКОЮ.....	7
Атрощенко Тетяна, Тороні Ольга. СПЕЦИФІКА РОБОТИ ГУВЕРНЕРА У СУЧАСНИХ БАГАТОНАЦІОНАЛЬНИХ СІМ'ЯХ.....	9
Афанасьєв Дмитро, Сопко Руслана, Новосад Крістіна. ПРИСТОСУВАННЯ МЕРЕЖ ПІДТРИМКИ ЛЮДЕЙ ПОХИЛОГО ВІКУ ДО ЇХ ПОТРЕБ	11
Бартош Ірина. ВРАХУВАННЯ ПСИХОЛОГІЧНИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ ПІД ЧАС НАВЧАННЯ НІМЕЦЬКОМОВНОГО УСНОГО СПІЛКУВАННЯ МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПРАЦІВНИКІВ.....	13
Бартош Олена, Баркасі Данієла. ЗНАННЯ ТА ВМІННЯ В ПІДГОТОВЦІ СОЦІАЛЬНИХ ПРАЦІВНИКІВ ДО РОБОТИ З НЕПОВНОЛІТНИМИ У ВЕЛИКІЙ БРИТАНІЇ: АНТИ-ДИСКРИМІНАЦІЙНА ПОЛІТИКА ТА ПРАКТИКА	15
Білавич Галина, Савчук Борис. ФОРМУВАННЯ МОВЛЕННЕВОГО ЕТИКЕТУ МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПЕДАГОГІВ ЯК СКЛАДНИК ЇХНЬОЇ ПРОФЕСІОГРАМИ.....	17
Борщ Костянтин. СОЦІАЛЬНО-ПРАВОВИЙ ЗАХИСТУ ДІТЕЙ-СИРІТ ТА ДІТЕЙ, ПОЗБАВЛЕНИХ БАТЬКІВСЬКОГО ПІКЛУВАННЯ.....	20
Бранцівка Тетяна. КОНФЛІКТОЛОГІЧНА КУЛЬТУРА ФАХІВЦЯ СОЦІОНОМІЧНОЇ СФЕРИ ЯК ПСИХОЛОГІЧНА І ПЕДАГОГІЧНА КАТЕГОРІЯ.....	23
Булеза Богдана. РЕАБІЛІТАЦІЙНА РОБОТА З НАРКОЗАЛЕЖНОЮ МОЛОДДЮ В США ЯК ВАЖЛИВА УМОВА ПОПЕРЕДЖЕННЯ ДИСКРИМІНАЦІЇ	25
Васьків Сільвія. ПИТАННЯ МІЖЕТНІЧНОЇ ТОЛЕРАНТНОСТІ В СОЦІАЛЬНІЙ ПОЛІТИЦІ УКРАЇНИ	27
Варга Наталія, Голоніч Ян. ДІТИ НА РИНКУ ПРАЦІ: АНТИДИСКРИМІНАЦІЙНІ ПЕРСПЕКТИВИ.....	29
Горішна Надія. РОЛЬ СОЦІАЛЬНОГО ПРАЦІВНИКА У ВПРОВАДЖЕННІ АНТИДИСКРИМІНАЦІЙНИХ ПРАКТИК ЩОДО ВРАЗЛИВИХ СІМЕЙ У ТЕРИТОРІАЛЬНІЙ ГРОМАДІ.....	32
Депчинська Іветта, Опачко Магдалина. ВИКОРИСТАННЯ ІСТОРИЧНОГО ДОСВІДУ ФУНКЦІОНУВАННЯ БАГАТОМОВНОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА В УМОВАХ СУЧАСНИХ ПОЛКУЛЬТУРНИХ ВИКЛИКІВ	34
Іваничко Інна. МІЖЕТНІЧНА ТОЛЕРАНТНІСТЬ ЯК ВАЖЛИВА УМОВА ПОПЕРЕДЖЕННЯ ПРОЯВІВ ДИСКРИМІНАЦІЇ В БАГАТОНАЦІОНАЛЬНОМУ СЕРЕДОВИЩІ.....	36
Іванова Вікторія. ОСОБЛИВОСТІ ВПЛИВУ ОСОБИСТОСТІ ПЕДАГОГА НА УСПІШНУ СОЦІАЛІЗАЦІЮ ДОШКІЛЬНИКА	38
Карпич Ірина. ДІТЯЧІ ГРОМАДСЬКІ ОРГАНІЗАЦІЇ ЯК СУБ'ЄКТИ СОЦІАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ.....	41
Кацьора Олександр. ПРОБЛЕМИ ДИСКРИМІНАЦІЇ ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНИХ ОСІБ.....	43
Кіллен Сейбра. ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ З СИНДРОМОМ ТУРЕТТА: СТИГМАТИЗАЦІЯ ТА УПЕРЕДЖЕНЕ СТАВЛЕННЯ	45
Кіш Янош, Барт Оніто, Хюше Лойош. СОЦІАЛЬНА ЕКСКЛЮЗІЯ, ПСИХОЛОГІЧНЕ ПІДІРУНТЯ ТА ІНКЛЮЗІЯ ЯК МОЖЛИВЕ ВИРІШЕННЯ ПРОБЛЕМИ.....	47
Козубовська Ірина, Постолок Марія. ДОСЛІДЖЕННЯ ПРОЯВІВ ДИСКРИМІНАЦІЇ В ОСВІТІ	49
Козубовський Ростислав. ПОПЕРЕДЖЕННЯ МІЖЕТНІЧНИХ КОНФЛІКТІВ В КОНТЕКСТІ СОЦІАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ	51
Краснов Валерій, Панченко Вадим. ДОСЯГНЕННЯ ПАРИТЕТНОГО СТАНОВИЩА ЖІНОК І ЧОЛОВІКІВ У СФЕРІ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ І СПОРТУ ШЛЯХОМ ВНЕСЕННЯ ЗМІН ДО ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ ЯК АНТИДИСКРИМІНАЦІЙНИЙ КОМПОНЕНТ	53
Кухта Марія, Ваколя Зоряна, Голубєва Ірина. ПОЛІТИЧНИЙ ЧИННИК ЯК ПРЕВЕНТИВНИЙ АНТИДИСКРИМІНАЦІЙНИЙ ЗАСІБ СОЦІАЛІЗАЦІЇ СУЧАСНИХ СТУДЕНТІВ	55
Лешук Галина. АЛЬТЕРНАТИВНА І ДОПОМІЖНА КОМУНІКАЦІЯ У СОЦІАЛЬНІЙ РОБОТІ З ДІТЬМИ ІЗ ТРУДНОЩАМИ КОМУНІКАТИВНОЇ ВЗАЄМОДІЇ.....	57
Макшина Юлія. ЖІНОЧА ТІЛЕСНІСТЬ У СПОРТИВНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ: ДИСКРИМІНАЦІЯ, СТЕРЕОТИПИ І ГЕНДЕРНІ РЕАЛІЇ.....	59

Максимовська Наталія. АНІМАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ ЯК ЗАСІБ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ В УМОВАХ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА	61
Маляр Любов, Фрішнич Наталія. СОЦІАЛЬНІ АСПЕКТИ ПЕДАГОГІЧНОЇ КОНЦЕПЦІЇ МАРІЇ МОНТЕССОРІ.....	63
Мигалина Зоряна. ПОДОЛАННЯ ОСВІТНЬОЇ ДИСКРИМІНАЦІЇ ДІТЕЙ-МІГРАНТІВ В АМЕРИКАНСЬКИХ ШКОЛАХ	66
Мишишин Ірина. ПРИЧИНИ ТА НАСЛІДКИ ДОМАШНЬОГО НАСИЛЬСТВА НАД ЖІНКАМИ.....	68
Мочан Тетяна. ПЕДАГОГІЧНА ЗАНЕДБАНІСТЬ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ ТА ШЛЯХИ ЇЇ ПОДОЛАННЯ.....	70
Парфанович Андрій. ІНДИВІДУАЛЬНА РОБОТА З МОЛОДИМИ ПАРАМИ У ПОБУДОВІ СІМЕЙНИХ СТОСУНКІВ БЕЗ НАСИЛЬСТВА	72
Повідайчик Оксана, Варга Наталія. ДО ПИТАННЯ ПРО ДОСТУПНІСТЬ ВИЩОЇ ОСВІТИ У США	74
Поліщук Віра. СОЦІАЛЬНА ОСВІТА: МІЖНАРОДНИЙ І ВІТЧИЗНЯНИЙ ДОСВІД	76
Попадич Олена. РОЛЬ ПРОФЕСІЙНО-ПРАВОВОЇ ОБІЗНАНАНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ПЕДАГОГА У АНТИДИСКРИМІНАЦІЙНОМУ ПІДХОДІ ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....	78
Попович Анна. СОЦІАЛЬНА РОБОТА У КОНТЕКСТІ СТИГМАТИЗАЦІЇ ТА ДИСКРИМІНАЦІЇ.....	80
Пришляк Оксана. ФОРМУВАННЯ МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ СОЦІОНОМІЧНОЇ СФЕРИ: ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД	82
Реа Ілен. ДО ПРОБЛЕМИ ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ З СИНДРОМОМ АУТИЗМУ	84
Ребуха Лілія. ОСНОВНІ ЕТАПИ ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ ФУНДАМЕНТАЛІЗАЦІЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПРАЦІВНИКІВ	85
Розлуцька Галина. ПРОБЛЕМИ РОЗРОБКИ ІНСТРУМЕНТАРІЮ КОНФЕСІЙНОЇ АНТИДИСКРИМІНАЦІЇ В ОСВІТІ	87
Ростока Марина. МЕТОДОЛОГІЧЕСКАЯ ОСНОВА ПРОГНОЗИРОВАНИЯ КАЧЕСТВА ПОДГОТОВКИ НАУЧНЫХ КАДРОВ.....	89
Рюль Вікторія. ДО ПИТАННЯ ДОСЛІДЖЕННЯ БЕЗРОБІТТЯ В ЗАКАРПАТСЬКОМУ СОЦІУМІ	91
Савельчук Ірина. МЕТОДОЛОГІЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПІДГОТОВКИ СОЦІАЛЬНИХ ПРАЦІВНИКІВ	94
Сідун Лариса. ЗАПОБІГАННЯ ДИСКРИМІНАЦІЇ В ШКОЛАХ США В ПРОЦЕСІ ПОЛІКУЛЬТУРНОЇ ОСВІТИ.....	97
Скубінна Тамі. ПРИКЛАДИ ДИСКРИМІНАЦІЇ В АМЕРИКАНСЬКОМУ СУСПІЛЬСТВІ.....	99
Слозанська Ганна. СОЦІАЛЬНА РОБОТА В ГРОМАДІ: ОСНОВНІ МОДЕЛІ ЇЇ РЕАЛІЗАЦІЇ ЗАКОРДОНОМ.....	100
Смук Оксана. СУСПІЛЬСТВА РИЗИКУ – ДРУГА СУЧАСНІСТЬ	102
Сойма Наталія. АНТИДИСКРИМІНАЦІЙНІ ПІДХОДИ ДО ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ З ВІДХИЛЕННЯМИ У ПОВЕДІНЦІ В ЛІТНІХ ТАБОРАХ США	104
Сорока Ольга. ОБҐРУНТУВАННЯ ПОТРЕБИ У ПІДГОТОВЦІ МЕНЕДЖЕРІВ СОЦІОКУЛЬТУРНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....	107
Стрепко Мар'яна. РОЛЬ ВОЛОНТЕРА ТА ЙОГО ДІЯЛЬНІСТЬ У СОЦІАЛЬНІЙ РОБОТІ: НА ПРИКЛАДІ НІМЕЧЧИНИ.....	109
Товканець Ганна. СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНА РОБОТА В КОНТЕКСТІ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ	111
Товканець Оксана. СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНІ ЗАСАДИ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ОСВІТНЬОМУ МЕНЕДЖМЕНТІ.....	113
Трубавіна Ірина. З ДОСВІДУ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОЕКТУ ЄС ЩОДО ПІДТРИМКИ ВНУТРІШНЬО – ПЕРЕМІЩЕНИХ ОСІБ	115
Чейпеш Іванна. ІНШОМОВНА КОМУНІКАТИВНА КУЛЬТУРА ЯК ЗАСІБ ПОДОЛАННЯ ДИСКРИМІНАЦІЙНИХ СТЕРЕОТИПІВ СПРИЙНЯТТЯ В МІЖКУЛЬТУРНОМУ ДІАЛОЗІ	117
Шандор Федір, Дугош Пйотр, Черна Мартіна. СОЦІОЛОГІЯ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ: ОБ'ЄКТ, ПРЕДМЕТ І МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ.....	119

Горішна Надія Мирославівна
кандидат педагогічних наук, доцент
доцент кафедри соціальної педагогіки і соціальної роботи
Тернопільський національний педагогічний університет ім.В.Гнатюка
nadiahorishna@yahoo.com

РОЛЬ СОЦІАЛЬНОГО ПРАЦІВНИКА У ВПРОВАДЖЕННІ АНТИДИСКРИМІНАЦІЙНИХ ПРАКТИК ЩОДО ВРАЗЛИВИХ СІМЕЙ У ТЕРИТОРІАЛЬНІЙ ГРОМАДІ

Соціальна підтримка сім'ї як основної соціальної ланки суспільства і провідного інституту формування особистості, забезпечення сприятливих умов для її функціонування є одним з найважливіших завдань соціальної політики України. Ускладнення соціально-економічного становища в країні, загострення багатьох соціальних проблем, таких як безробіття, матеріальна незабезпеченість, зростання рівнів злочинності та соціальних девіацій призводить до зростання чисельності категорій сімей, які входять до групи ризику потрапляння у складні життєві обставини. Для позначення таких сімей використовується термін «вразливі».

Вразливість розглядають як стан незахищеності сім'ї, зумовлений наявністю внутрішніх і/або зовнішніх факторів ризику чи появою нових, які порушують баланс і негативно впливають на стан задоволення потреб дитини [2, с.56]. Тому окрім згаданих зовнішніх чинників ризику, вразливе становище може бути зумовлене й низкою внутрішніх, пов'язаних з виконанням батьківських обов'язків і сімейних функцій: появою у сім'ї нової особистості, засвоєнням подружніх і батьківських ролей, відносинами із дитиною-підлітком, виходом батьків на пенсію тощо. Зазвичай до даної категорії сімей належать багатодітні, неповні, прийомні сім'ї, сім'ї внутрішньо переміщених осіб, трудових мігрантів, учасників АТО, людей літнього віку, сім'ї, створені неповнолітніми, а також ті, у яких проживають особи з інвалідністю тощо.

Вразливі сім'ї є потенційними отримувачами соціальних послуг. В умовах децентралізації влади і місцевого самоврядування відповідальність за надання своєчасної допомоги вразливим сім'ям, організацію взаємодії усіх соціальних інституцій у забезпеченні їх добробуту, покладається на об'єднані територіальні громади.

У науково-методичній літературі робота в громаді як складова діяльності соціального працівника висвітлюється у працях О.Безпалько, І.Зверевої, А.Капської, Т.Семигіної. Окремі ас-

пекти діяльності соціального працівника з сім'єю досліджували Ж.Петрочко, І.Братусь, О.Заболотна, З.Кияниця, Г.Лактіонова, І.Козубовська, І.Трубавіна та інші. Проте на сьогодні відсутні ґрунтовні дослідження, що розкривають особливості соціальної роботи з різними категоріями вразливих сімей в умовах територіальної громади, у тому числі на основі антидискримінаційного підходу.

Результати аналізу публікацій свідчать, що в академічному і професійному середовищах соціальної роботи вразливість сім'ї розглядають як один із найвагоміших чинників формування чи не усіх форм соціальних відхилень у поведінці дітей. Окремі категорії сімей, що належать до вразливих (наприклад, неповні, члени яких мають ВІЛ-позитивний статус або психічні захворювання, належать до ЛГБТ-спільноти тощо), нерідко розглядають як загрозу стабільності суспільства, виходячи з того, що діти у цих сім'ях виховуються у «неповноцінному» сімейному середовищі. Ставлення громадськості до таких сімей, особливо у сільських громадах, характеризується нетерпимістю, ізоляцією, а часто і дискримінацією. Як наслідок – обмеження доступу до освітніх, медичних, соціальних, ін. послуг, можливості працевлаштування, активної участі у житті громади, розкриття і розвитку свого потенціалу.

У цих умовах роль соціального працівника у громаді полягає не лише у вивченні та задоволенні потреб населення, у тому числі й вразливих сімей, розробці і впровадженні оптимальних моделей соціальної роботи, ефективному використанні фінансових, матеріальних, кадрових та інших ресурсів, розвитку ринку соціальних послуг. Ключовим завданням фахівця із соціальної роботи на місцевому рівні є популяризація і впровадження принципів соціальної справедливості та захисту прав людини. Соціальні працівники виступають агентами змін у житті окремої людини, сім'ї, громади, відтак агентами змін у суспільстві. У ході професійної діяльності вони намагаються виключити будь-

які форми дискримінації. Від розуміння соціальним працівником важливості цієї діяльності, своєї місії і ролі у цьому процесі, готовності до її здійснення залежать перспективи антидискримінаційного соціального обслуговування, соціальної справедливості і соціального розвитку [1].

Забезпечення реалізації цих завдань є певного роду викликом. Адже чи не єдиним інструментом, який застосовується у практичній соціальній роботі для задоволення потреб та протидії дискримінації сімей, які належать до категорії вразливих, є сам соціальний працівник – фахівець, який володіє необхідним спектром

знань, умінь і навичок, діяльність якого ґрунтується на ціннісно-етичній базі соціальної роботи, тобто є зорієнтованою на людину й антидискримінаційною за своїм змістом.

Впровадження ефективних практик запобігання і протидії інтолерантному ставленню і дискримінації вразливих сімей у соціальній роботі на місцевому рівні можливе через проведення досліджень у цій сфері, формування життєстійкості вразливих груп у громадах, прийняття антидискримінаційного законодавства, формування толерантності як невід'ємної риси особистості соціального працівника у процесі його професійної підготовки.

Список використаної літератури

1. Кравченко О.О. До питання впровадження гендерного підходу у процесі підготовки соціальних працівників. URL: <http://dspace.udpu.edu.ua:8181/jspui/handle/6789/8711> (дата звернення: 02.09.2018).
2. Соціальна робота з вразливими сім'ями та дітьми: посіб. У 2-х ч.; Ч. I. Сучасні орієнтири та ключові технології / З.П.Кияниця, Ж.В.Петрочко. Київ: Обнова Компані, 2017. 256 с.